

Sygn. I C 569/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2015r.

Sąd Rejonowy w Wyszkowie Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Iwona Długoborska

Protokolant: Renata Cichowska

po rozpoznaniu w dniu 03.06.2015r. w Wyszkowie

na rozprawie spraw:

I. z powództwa **W. D.**

przeciwko (...) SA w W.

o zadośćuczynienie w kwocie 50000 zł

II. z powództwa **A. Ź.**

przeciwko (...) SA w W.

o zadośćuczynienie w kwocie 50000 zł

III. z powództwa **E. K.**

przeciwko (...) SA w W.

o zadośćuczynienie w kwocie 50000 zł

IV. z powództwa **M. O.**

przeciwko (...) SA w W.

o zadośćuczynienie w kwocie 50000 zł

V. z powództwa **A. D.**

przeciwko (...) SA w W.

o zadośćuczynienie w kwocie 50000 zł

orzeka:

I. w sprawie z powództwa **W. D.**:

1. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda W. D. kwotę 25000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20.02.2014r. do dnia zapłaty,

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,
3. zasądza od powoda W. D. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od oddalanej części powództwa i nakazuje ją ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powoda w pkt I. 1 wyroku,
4. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego w Wyszkanie kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której powód był zwolniony,
5. nakazuje pobrać od powoda W. D. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków i należność tę nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powoda w pkt I.1 wyroku,
6. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków,
7. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi;

II. w sprawie z powództwa **A. Ż.**:

1. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powódki A. Ż. kwotę 25000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20.02.2014r. do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,
3. zasądza od powódki A. Ż. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od oddalanej części powództwa i nakazuje ją ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki w pkt II. 1 wyroku,
4. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego w Wyszkanie kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której powódka była zwolniona;
5. nakazuje pobrać od powódki A. Ż. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków i należność tę nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki w pkt II.1 wyroku,
6. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków,
7. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi;

III. w sprawie z powództwa **E. K.**:

1. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powódki E. K. kwotę 25000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20.02.2014r. do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,
3. zasądza od powódki E. K. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od oddalanej części powództwa i nakazuje ją ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki w pkt III. 1 wyroku,

4. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego w Wyszkowie kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której powódka była zwolniona,

5. nakazuje pobrać od powódki E. K. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków i należność tę nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki w pkt III. 1 wyroku,

6. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków,

7. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi;

IV. w sprawie z powództwa **M. O.**:

1. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powódki M. O. kwotę 25000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20.02.2014r. do dnia zapłaty,

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

3. zasądza od powódki M. O. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od oddalonej części powództwa i nakazuje ją ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki w pkt IV. 1 wyroku,

4. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego w Wyszkowie kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której powódka była zwolniona,

5. nakazuje pobrać od powódki M. O. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków i należność tę nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki w pkt IV. 1 wyroku,

6. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków,

7. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi;

V. w sprawie z powództwa **A. D.**:

1. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda A. D. kwotę 25000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20.02.2014r. do dnia zapłaty,

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

3. zasądza od powoda A. D. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od oddalonej części powództwa i nakazuje ją ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powoda w pkt V. 1 wyroku,

4. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego w Wyszkowie kwotę 1250 (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której powód był zwolniony,

5. nakazuje pobrać od powoda A. D. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków i należność tę nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powoda w pkt V. 1 wyroku,

6. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 159,85 (sto pięćdziesiąt dziewięć, 85/100) złotych z tytułu niepokrytych wydatków,

7. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt I C 569/14

UZASADNIENIE

Powodowie W. D., A. Ż., E. K., M. O. i A. D. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. kwoty po 50.000 zł na rzecz każdego z nich tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lutego 2014r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że w dniu 03 października 2004r. w miejscowości L. Nowy kierujący pojazdem marki F. (...) o nr rej. (...) doprowadził do zdarzenia drogowego, w wyniku którego zginął ich brat K. D. (1). Podali również, że sprawca zdarzenia był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych na podstawie umowy zawartej z pozwanym. Podnieśli, że pozwany odmówił im wypłaty zadośćuczynienia z powodu śmierci brata. Podnieśli, że łączyła ich z nim silna więź uczuciowa.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie pozwany podniósł, że w orzecznictwie istnieje spór o zasadność zadośćuczynienia w odniesieniu do zdarzeń sprzed 2008r. Powołując się na wyrok SO w Toruniu z dnia 14.03.2014r. wydany w sprawie I C 440/14 pozwany wskazał na brak przesłanek do uznania jego odpowiedzialności za skutki zdarzenia z dnia 27.02.2000r. Odnosząc się do stanu faktycznego w sprawie podniósł, że powodowie i ich zmarły brat byli osobami dorosłymi, prowadzącymi własne życie i gospodarstwa domowe, co udaremniało częste kontakty między nimi i prowadziło do osłabienia więzi rodzinnych.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 03 października 2004r. w miejscowości L. (...), gm. R. kierujący pojazdem marki F. (...) o nr rej. (...) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości jadąc w kierunku D. na prostym odcinku drogi nie zachował należytej ostrożności jazdy w wyniku czego potrafił idącego lewą stroną jezdni pieszego K. D. (1). K. D. (1) wskutek doznanych obrażeń ciała poniósł śmierć na miejscu zdarzenia (k. 200 akt sprawy II K 23/05).

W chwili wypadku sprawca był ubezpieczony z tytułu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym (...) SA z siedzibą w W..

Zmarły był rodzonym bratem powodów, najstarszym z rodzeństwa. Wychowywali się wspólnie w zgodnej, kochającej się rodzinie. Wspólnie z rodzeństwem spędzał wolny od zajęć czas, uczestniczył w rodzinnych imprezach okolicznościowych. Powodowie ufali mu bezgranicznie.

W dorosłym życiu K. D. (1) pracował zarobkowo – początkowo jako ochroniarz w jednej z (...) firm, a następnie w tartaku, znacznie oddalonym od miejsca zamieszkania. Co weekend wracał do domu rodzinnego. Zdarzało się, że nocował u siostry (powódki A. Ż.), która mieszkała w R..

Zmarły brat powodów wspierał finansowo rodziców i rodzeństwo. Spajał rodzinę, każdemu służył radą, dobrym słowem i pomocą. Był wzorem do naśladowania dla młodszego rodzeństwa.

W okresie bezpośrednio poprzedzającym zdarzenie powódka M. O. była matką samotnie wychowującą dziecko. Mieszkała w domu rodzinnym z pozostałym rodzeństwem. Brat K. wspierał ją finansowo, starał się zastąpić jej dziecku brakującego ojca. Pomagał jej odnaleźć się w trudnej sytuacji życiowej.

Powódka A. Ź. zamieszkiwała w innej miejscowości, na gospodarstwie swojego męża. Brat K. pomagał jej w pracach na gospodarstwie. Często się widywali bo powódka systematycznie odwiedzała swój dom rodzinny. Pozostawali w stałym kontakcie. Orientowali się w bieżących sprawach swojego życia. Powódka zwierzała się bratu, powierzała mu swoje tajemnice, radziła się go w trudnych momentach życia, dotyczących m.in. problemów małżeńskich.

Powódka E. K. również zamieszkiwała w innej miejscowości, znajdującej się niedaleko domu rodzinnego. Założyła rodzinę, urodziła dziecko. Pomimo tego często widywała brata K. bo systematycznie odwiedzała dom rodzinny. Bywało, że przebywała w nim codziennie, szczególnie w okresie macierzyństwa. Pozostawała w stałym kontakcie z rodziną, również z bratem K.. Zwierzała się mu, a on doradzał jej w różnych sprawach, wspierał ją w trudnych momentach. Orientowali się w bieżących sprawach swojego życia.

Z powodem A. D. zmarły planował otworzyć warsztat mechaniczny. Mieli wspólne plany na przyszłość, które przekreśliło zdarzenie z dnia 03.10.2004r.

Powód W. D. był najmłodszym z rodzeństwa. Wychowywał się pod troskliwą opieką starszych siostr i braci, w tym brata K..

Pomimo upływu czasu powodowie często wspominają zmarłego tragicznie brata i odwiedzają jego grób.

Powodowie zwrócili się do pozwanego o zadośćuczynienie.

Pozwany odmówił im wypłaty tego świadczenia (k.181).

Sąd zważył, co następuje:

W myśl art. 436 k.c. odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch pojazdu odpowiedzialność na zasadzie ryzyka ponosi samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody.

W niniejszej sprawie bezsprzecznym było, iż za zdarzenie będące podstawą powództwa odpowiedzialność ponosił T. K.. Wskazuje na to wyrok karny wydany przez Sąd Rejonowy w Wyszkowie w sprawie sygn. akt II K 23/05 (k. 200 tych akt).

Okoliczności zdarzenia pozwany ostatecznie nie kwestionował. Nie kwestionował on również faktu korzystania przez sprawcę przedmiotowego zdarzenia z ochrony ubezpieczeniowej z tytułu odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Pozwany nie przeczył, że łączyła go ze sprawcą zdarzenia umowa ubezpieczenia z tego tytułu.

Na podstawie a art. 822 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia. Zasady i zakres ubezpieczenia w przypadku obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych aktualnie określa szczegółowo ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 zez zm.). W dacie zdarzenia obowiązywała natomiast ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej.

Na tle stanu faktycznego w niniejszej sprawie pozwany podniósł zarzut, że wykluczonym jest zasądzenie zadośćuczynienia za śmierć najbliższego, do której doszło przed 03.08.2008 r., tj. sprzed nowelizacji dodającej § 4 do art. 446 k.c.

Powodowie – w związku ze śmiercią osoby bliskiej – domagali się zadośćuczynienia za krzywdy w postaci cierpień psychicznych i fizycznych na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. Sąd Rejonowy podziela ukształtowane i utrwalone w judykaturze Sądu Najwyższego stanowisko, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej mogło stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 r. III CZP 76/2010 OSNC 2011/B poz. 42 i z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/2011 OSNC 2012/1 poz. 10 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CSK 307/2009 OSNC 2010/C poz. 91, z dnia 25 maja 2011 r. II CSK 537/2010 LexPolonica nr 3917512, z dnia 10 listopada 2010 r. II CSK 248/2010 OSNC 2011/B poz. 44, z dnia 11 maja 2011 r. I CSK 621/2010 LexPolonica nr 2817828 i z dnia 15 marca 2012 r. I CSK 314/2011 LexPolonica nr 3997272). Kontynuując tę linię orzeczniczą Sąd Najwyższy, na tle stanów faktycznych jak w niniejszej sprawie przesądził, że przepis § 10 ust 1 Rozrządzenia Ministra Finansów z dnia 24.03.2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zmianami) nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 kc (uchwała z dnia 07.11.2012r., III CZP 67/12, OSN 4/2013). Sąd Rejonowy w Wyszku w pełni podziela to stanowisko. Czyniło to bezpodstawnym zarzut pozwanego o niezasadności roszczenia powodów o zadośćuczynienie.

W orzeczeniach powyższych bliżej sprecyzowano i rozwinięto pojęcie i charakter tego dobra osobistego oraz przesłanki jego ochrony, przy uwzględnieniu, że treść tego prawa musi być zawsze zindywidualizowana. Wynika z nich również, że Sąd Najwyższy uznał za dopuszczalne udzielenie ochrony w zakresie kompensacji szkód niemajątkowych wynikłych z naruszenia dóbr osobistych na ogólnej podstawie, jaką jest art. 448 k.c.

W rezultacie więź rodzinna winna być traktowana jako szczególne dobro osobiste i być poddana ochronie na podstawie art. 23 k.c. i art. 24 k.c. W ocenie Sądu śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie.

Zdaniem Sądu, powodowie wykazali istnienie takiej więzi z bratem K. D. (1), który zginął na skutek przedmiotowego zdarzenia. Z wyjaśnień powodów wprost wynika, że zmarły brat był dla nich osobą szczególną, wyjątkowo bliską. Wynikało to z cech charakterologicznych, jakie posiadał: dobroci, uczynności, empatii, chęci służenia pomocą. Pomagał im jak mógł i potrafił – pierwszy podjął pracę zarobkową, wspierał ich finansowo i duchowo. Był najstarszym z rodzeństwa i czuł się za nie odpowiedzialny; szczególnie, że rodzicom powodów nie wiodło się najlepiej. Pochodzili z wielodzietnej rodziny i to powodowało w K., jako najstarszym z rodzeństwa, potrzebę opieki nad nimi, służenia im pomocą. Jako najstarszy z rodzeństwa uczestniczył w procesie wychowawczym każdego powoda. Razem się wychowali, wspólnie spędzili dzieciństwo. Spędzali ze sobą dużo czasu, w tym podczas pracy na gospodarstwie rodziców. W tym czasie nawiązali więź, jaka powinna powstać między rodzeństwem w każdej kochającej się rodzinie. Tworzyli żyte, wspierające się rodzeństwo.

Twierdzenia powodów o istnieniu między nimi, a ich bratem K. więzi emocjonalnej znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadków K. D. (2) (k.253 - 255) i T. D. (k.255), rodziców powodów. Zeznanie świadków obrazują wspólne dzieciństwo powodów i ich zmarłego brata, jego poczucie odpowiedzialności za młodsze rodzeństwo, otaczanie ich opieką. Świadczenie potwierdził, że powodowie byli wyjątkowo zżyli z bratem K., że aktywnie uczestniczył on w ich wychowaniu, był dla nich autorytetem i wzorem do naśladowania. Z zeznań świadków wynika ponadto, że relacje, jakie powstały między nim a powodami w dzieciństwie były tak samo silne w późniejszym, dorosłym życiu. Świadczenie

wprost zeznali, że pomimo wyprowadzenia się przez powódki A. Ż. i E. K. z rodzinnego domu nadal utrzymywały one kontakty z bratem – dzwonili do siebie i często się odwiedzali, w tym w rodzinnym domu powodów, w którym K. zamieszkiwał na stałe. Było to możliwe dzięki niedużej odległości, jaka dzieliła ich miejsca zamieszkania.

Sąd dał wiarę zeznaniom w/w świadków. W ocenie Sądu są one obiektywne i szczerze. Świadkowie stanowią najbliższą rodzinę powodów i z tej racji posiadali wiedzę na temat stosunków, jakie panowały między powodami a ich bratem K. oraz ich wzajemnych relacji. Zeznania świadków stanowią wartościowy dowód na okoliczność istnienia bliskiej więzi między powodami, a ich bratem przez całe jego życie. Stanowią one zarazem podstawę do uznania, że twierdzenia pozwanego o braku takiej więzi są gołosłowne i niczym nieudowodnione.

Z zeznaniami przesłuchanych w sprawie świadków korelują wyjaśnienia powodów. Łącznie z zeznaniami świadków stanowią one spójny materiał dowodowy świadczący o istnieniu więzi rodzinnej między powodami, a ich zmarłym bratem. Jako szczególne dobro osobiste podlegała ona ochronie w dniu zdarzenia na podstawie art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw z art. 448 kc.

Krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. Każdy przypadek należy traktować indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocena ta powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie na wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego (v. wyrok SA w Łodzi z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie I ACa 95/13).

Wskazuje się, że zadośćuczynienie jest odzwierciedleniem w formie pieniężnej rozmiaru krzywdy, która nie zależy od statusu materialnego pokrzywdzonego. Nie jest ono zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej. Jedynie rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na jego umiarkowany wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny i materialny pokrzywdzonego. Przesłanka „stopy życiowej” ma więc charakter uzupełniający i ogranicza wysokość zadośćuczynienia tak, by jego przyznanie nie prowadziło do wzbogacenia osoby uprawnionej, nie może jednak pozbawić zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej i eliminować innych czynników, kształtujących jego wymiar. Jego celem jest kompensacja doznanej krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego, wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji (tak m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 października 2012r. w sprawie I ACa 439/12, wyrok SN z 10 maja 2012r. w sprawie IV CSK 416/11).

W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że na rozmiar krzywdy, o której mowa w powołanym przepisie, mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego (v. wyrok SN z dnia 3 czerwca 2011r. w sprawie III CSK 279/10, wyrok SA w Łodzi z dnia 12 czerwca 2013r. w sprawie I ACa 95/13).

Niewątpliwie śmierć osoby bliskiej jest jednym z najcięższych doświadczeń i powodować może poważne cierpienia. Zadośćuczynienie jest formą rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej i obejmuje swym zakresem wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne związane ze śmiercią osoby bliskiej, zarówno już doznane, jak i te, które mogą powstać w przyszłości. Ma w swej istocie ułatwić przezwyciężenie ujemnych przeżyć związanych z nagłą stratą najbliższej osoby. Dzięki niemu winna zostać przywrócona równowaga, zachwiana wskutek popełnienia przez sprawcę czynu niedozwolonego. Ma ono charakter całościowy i winno stanowić ekonomicznie odczuwalną wartość. Wielkość zadośćuczynienia zależy od oceny całokształtu okoliczności sprawy w tym rozmiaru doznanych cierpień, ich intensywności, trwałości czy nieodwracalnego charakteru. Przy ustalaniu rozmiaru cierpień i ujemnych doznań psychicznych powinny być uwzględniane zobiektywizowane kryteria oceny, jednakże w relacji do indywidualnych okoliczności danego przypadku. Od osoby odpowiedzialnej za szkodę poszkodowany winien otrzymać sumę pieniężną, o tyle w danych okolicznościach odpowiednią, by mógł za jej pomocą zatrzeć lub złagodzić poczucie krzywdy i odzyskać równowagę psychiczną (v. wyrok SA w Łodzi z dnia 23 kwietnia 2014 r. w sprawie I ACa 1372/13).

W chwili śmierci K. D. (1) miał 28 lat (k.128) i przyszłość przed sobą. Przekreślił ją nagły, tragiczny w skutkach wypadek.

Oczywistym jest, że powodowie w najmniejszym stopniu nie byli przygotowani do następstw tragicznego zdarzenia. W jednej chwili stracili bliską im osobę, zawsze im pomocną, zaangażowaną w ich sprawy. Jego śmierć była dla powodów szokiem, spowodowała rozpacz. Ich żal potęgowała świadomość, że brat zginął w takich okolicznościach, jakie miały miejsce w dniu zdarzenia. Do dziś przejawiają poczucie niesprawiedliwości, smutku i tęsknoty. Dostrzegają, że sytuacja w ich rodzinie, pomimo znacznego upływu czasu od tragicznego zdarzenia, nie powróciła do dawnego stanu, spotkania rodzinne nie wyglądają jak wcześniej, albowiem odczuwają brak tej szczególnej osoby. Odczuwali jego miłość i wsparcie.

Dla powódki A. Ż. śmierć K. wiązała się z utratą najstarszego brata. Byli sobie bliscy, mieli dobre relacje. Bywało, że po podjęciu pracy zarobkowej w ciągu tygodnia nocował u niej, do domu rodzinnego powracał na weekend. Przez około 4 lata po jego śmierci powódka przyjmowała leki uspokajające, ogólnie dostępne. W okresie żałoby nie korzystała ze specjalistycznej pomocy psychologicznej (psychiatrycznej). Z wyjaśnień samej powódki wynika, że zakres ciążyących na niej obowiązków domowych spowodował, iż proces skupienia na przeżywaniu emocji typowych dla okresu żałoby nie był szczególnie głęboki (k.243). Nie miał on istotnego wpływu na jej funkcjonowanie w życiu osobistym i społecznym (k.262).

Dla powódki M. O. śmierć K. wiązała się nie tylko z utratą najstarszego brata, ale przede wszystkim z utratą osoby, która wspierała ją finansowo w trudnej sytuacji życiowej, w jakiej się znalazła. Powódka była wtedy matką samotnie wychowującą małe dziecko (1,5 roku), bez alimentów i środków do życia. Brat K. pomagał jej w bieżącym utrzymaniu dziecka, traktował je jak własne, woził ich do lekarza. Z wyjaśnień powódki wynika, że zakres obowiązków ciążyących na niej z tytułu macierzyństwa spowodował, iż proces skupienia na przeżywaniu emocji związanych ze śmiercią brata nie był szczególnie głęboki (k.244). Nie miał on istotnego wpływu na jej funkcjonowanie w życiu osobistym i społecznym (k.262).

Dla powódka E. K. śmierć brata K. wiązała się z utratą osoby bliskiej, której ufała i powierzała swoje tajemnice. Wspierał ją w trudnych momentach, słuchał zwierzeń, doradzał w różnych sprawach. Był wobec niej opiekuńczy. Zorganizował jej 18-te urodziny bo rodziców nie było na to stać. Poświęcał czas jej dziecku, bawił się z nim. Pomagał powódce jak mógł.

Dla powoda W. D. śmierć K. wiązała się z utratą najstarszego brata, z którym – z racji dzielącej ich różnicy wieku i sytuacji życiowej każdego z nich – miał dorywcze i okazjonalne kontakty. Powód najkrócej z rodzeństwa spędził z nim okres wspólnego dzieciństwa, najkrócej się przy nim wychowywał. Należy powtórzyć za biegłą psycholog, że nie sprzyjało to umacnianiu więzi między braćmi choć sam powód twierdził, że łączyła go z bratem taka sama więź uczuciowa, jak istniała między nim, a starszym rodzeństwem (k.270). Istnienia więzi uczuciowej między powodem a bratem K. biegła jednak nie wykluczyła (k.272). Oceniając jego roszczenie do do zasady i wysokości nie należy jednak tracić z pola widzenia faktu, że powód był naocznym świadkiem tragicznego w skutkach zdarzenia. Na jego oczach zginął najstarszy brat, co jest przeżyciem wyjątkowo trudnym, jedynym w swoim rodzaju. Tym bardziej, że powód był wtedy małoletnim chłopcem (12 lat) i od strony emocjonalnej nie był przygotowany na przeżycia tego rodzaju.

Nie potwierdziły się natomiast zarzuty powoda o wyjątkowo rozległych skutkach zdarzenia na jego życie osobiste; na to wszystko, co spotkało go w przyszłości. Powód twierdził, że przeżycia, jakich doznał w dniu zdarzenia były tak silne, że zaważyły na jego późniejszym zachowaniu, powodując m.in. trudności w nauce, nadużywanie alkoholu i popełnianie czynów karalnych (k.241-242). Posiłkował się przy tym zaświadczeniem lekarskim wystawionym przez lekarza chorób wewnętrznych (k.142) i opinią psychologiczną (k.143 i 144). Z dokumentów tych wynika wprawdzie, że z powodu śmierci brata powód wykazywał cechy stałego lęku, miał zaburzone poczucie bezpieczeństwa, wymagał obecności drugiej osoby oraz, że posiada on silną wrażliwość i reaktywność emocjonalną, ale biegła psycholog wykluczyła, aby negatywne wydarzenia, jakie miały miejsce w życiu powoda po śmierci brata K. pozostawały w jakimkolwiek związku. Z opinii biegłej wprost wynika, że łączenie ich ze śmiercią brata jest bezpodstawne (k.272). Biegła wskazała, że proces

żałoby nie miał istotnego wpływu na codzienne życie powoda oraz jego funkcjonowanie w społeczeństwie, natomiast cechy osobowości, kształtowane od wielu lat, w istotny sposób zaburzały obie te sfery (k.272).

Dla powoda A. D. śmierć K. wiązała się z utratą najstarszego brata, z którym planował otworzyć zakład mechaniczny. Mieli z bratem wspólne zainteresowania i plany na przyszłość. Przekreślił je tragiczny w skutkach wypadek. Powód jest obecnie zatrudniony w firmie budowlanej.

Dowód z opinii biegłej psycholog wskazuje, że powodowie w naturalny sposób przeszli okres żałoby. Nie korzystali z pomocy specjalisty (psychologa lub psychiatry). Nie stwierdzono u nich istnienia symptomów zespołu stresu posttraumatycznego lub depresji.

Sąd ustalił, że śmierć brata wywołała u powodów żalobę pod postacią początkowo rozpacz, a następnie żalu, smutku, przygnębienia i tęsknoty. Nie spowodowały one wycofania powodów z życia codziennego. Proces żałoby nie miał istotnego wpływu na funkcjonowanie powodów w życiu osobistym i społecznym (k.262, 267, 272, 277 i 282). Okres żałoby przeszli w naturalny sposób.

Sąd podzielił opinię biegłej i zawarte w niej wnioski. W ocenie Sądu jest ona rzetelna, obiektywna i wyczerpująca. Zawiera jasne i jednoznaczne wnioski. Może stanowić podstawę do czynienia wiążących ustaleń w sprawie.

Strony nie kwestionowały opinii biegłej i zawartych w niej wniosków.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności sprawy oraz treść cytowanych przepisów Sąd uznał, że powodowie wykazali istnienie przesłanek przemawiających za przyznaniem im stosownego zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych w postaci prawa do osobistej więzi z bratem. Ich roszczenia o zadośćuczynienie były usprawiedliwione co do zasady i wysokości kwoty 25000 zł. Skutki zdarzenia z dnia 03.102004r. są tragiczne i nieodwracalne. Niewątpliwym było też istnienie bliskiej więzi między powodami, a zmarłym bratem K. D. (1).

Sąd oddalił dalej idące roszczenia powodów jako bezzasadne. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym z opinii biegłej psycholog nie daje podstaw do uznania, że pomiędzy powodami, a ich bratem K. istniały siostrzano-braterskie czy bratersko-braterskie więzi rodzinne odbiegające w swej sile od przeciętnych. Powodowie nie wykazali, aby były to szczególnie silne i wyjątkowe więzi.

Odsetki ustawowe od przyznanych zadośćuczynień zasądzono stosownie do dyspozycji art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c. oraz art. 817 k.c. Stosownie do tego ostatniego przepisu, ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku (§ 1). Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część świadczenia ubezpieczyciel powinien spełnić w terminie przewidzianym w § 1 (§ 2).

Pismem z dnia 19.02.2014r. pozwany odmówił powodom wypłaty zadośćuczynienia, dając w ten sposób wyraz swojemu stanowisku w sprawie (k.181). Oznacza to, że już w tej dacie posiadał wszelkie informacje pozwalające na wypłatę zadośćuczynienia. Pozwany nie uczynił tego, narażając się na uwzględnienie roszczenia odsetkowego. Sąd zasądził więc odsetki na rzecz powodów od uwzględnionych roszczeń od dnia następnego, tj. od dnia 20.02.2014r.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc. biorąc pod uwagę jego wynik.

Powodowie żądali od pozwanego zadośćuczynienia w wysokości 50000 zł każdy. Sąd uwzględnił ich żądanie do kwoty 25000 zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Oznacza to, że każdy z powodów wygrał i przegrał proces w 50%. Pozwany odwrotnie. Uzasadniało to zastosowanie wskazanego przepisu i wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami.

Powodowie, na mocy postanowienia Sądu z dnia 18.09.2014r. (k.62), zwolnieni byli z kosztów sądowych w sprawie. Było to zwolnienie tymczasowe. Zgodnie z treścią art. art. 113 ust 1 i 2 ustawy z dnia 28.07.2005r. – koszty sądowe w sprawach cywilnych (Dz.U.Nr 167, poz. 1398 z późn. zmianami) Sąd miał obowiązek orzec o tych kosztach w wyroku, obciążając nimi strony stosownie do wyniku procesu. Uwzględniając go Sąd zasądził od powodów i od pozwanego w każdej sprawie na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu) kwotę 1250 zł z tytułu opłaty sądowej, co stanowi 50% należnej opłaty.

Na tej samej podstawie, w zw z art 83 ust 2 ustawy z dnia 28.07.2005r. koszty sądowe w sprawach cywilnych, Sąd orzekł o obowiązku pokrycia przez strony wydatków, które powstały na skutek przeprowadzenia dowodu z opinii biegłej psycholog. W każdej sprawie wyniosły one 319,70 zł (k.286-290 i 291). Uwzględniając wynik procesu Sąd obciążył powodów i pozwanego wydatkami w równych częściach, co odpowiada kwocie 159,85 zł w każdej sprawie.